

Türk Çocuk ve Ergenler için Kültüre Duyarl? Stresle Ba?a Ç?kma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Türk Çocuk ve Ergenler için Kültüre Duyarl? Stresle Ba?a Ç?kma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31826>

Özet

Türk Çocuk ve Ergenler için Kültüre Duyarlı Stresle Ba?a Ç?kma Ölçe?i (TÇEKD-SBÇÖ), Nihal Yıldız tarafından 2014 yılında **yüksek lisans tezi** kapsamında geliştirilmiş bir araçtır. Bu ölçek, özellikle Türk kültürü bağlamında yaşayan **çocuk** ve ergenlerin stres yaratan durumlarla başa çıkma için kullandıkları stratejileri ve mekanizmaları ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek geliştirme çalışması, mevcut uluslararası araçların kültürel farklılıklar yeterince yansıtılabileceği varsayımına dayanarak, kültüre duyarlı bir **stresle başa çıkma** envanteri ihtiyacını karşılamak hedeflemiştir.

TÇEKD-SBÇÖ, gençlerin psikososyal gelişimlerini ve kültürel adaptasyonlarını dikkate alarak, onların stres yönetim süreçlerini derinlemesine inceleme fırsatı sunmaktadır. Bu çalışma, Türk psikoloji literatürüne özgün ve geçerli bir **psikometri** araç kazandırmayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Stresle Başa Çıkma, Kültüre Duyarlı, **Psikometri**, Ölçek Geliştirme, Türk Kültürü, Çocuk, Ergen, Başa Çıkma Stratejileri, **Geçerlik**.

Yazarlar

Nihal Yıldız

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, Türk kültürel ortamında bulunan çocuk ve ergenlerin karşılaştıkları stres faktörlerine özgü tepkilerini ve kullandıkları **başla çıkma** yöntemlerini tespit etmektir. Bu araç, özellikle kültürel normların ve sosyal destek sistemlerinin (örneğin, geniş aile yapıları, dini inançlar) stres yönetimindeki rolünü ölçmek üzere hassasiyetle geliştirilmiştir.

İkincil olarak, TÇEKD-SBÇÖ, klinik ve akademik araştırmacılara, Türk popülasyonunda stresle başa çıkma becerilerini değerlendirilmede kullanılabilecek standardize edilmiş, güvenilir ve geçerli bir enstrüman sunmayı amaçlamaktadır. Bu sayede, kültürel farklılıkların psikolojik sonuçları etkileri daha doğru analiz edilebilecektir.

Yapı

TÇEKD-SBÇÖ, bireyin stres verici durumlarla başa çıkma için sergilediği bilişsel ve davranışsal çabaların bütünü olan **stresle başla çıkma** yapısını ölçmektedir. Ölçeğin teorik yapısı, sadece probleme odaklanma veya duyguya odaklanma gibi genel başla çıkma stillerini değil, aynı zamanda kültürel olarak desteklenen veya engellenen özel stratejileri de kapsamaktadır.

Ölçek, kültüre duyarlı yapısı sayesinde, Türk gençlerinin stresle mücadele ederken kullandıkları; utanç, onur, ailevi sorumluluklar ve otoriteye saygı gibi kültürel değerlerle ilişkili farklı boyutları ortaya çıkarmayı hedefler. Bu boyutlar, uluslararası standart ölçeklerde genellikle göz ardı edilen, yerel bağlama özgü başa çıkma stillerini temsil eder.

Geçerlik

Yıldız (2014) tarafından yürütülen geliştirme çalışması, ölçeğin yapısal bütünlüğünü ve ölçme amacına uygunluğunu kanıtlamak için çeşitli **geçerlik** analizlerini içermiştir. Orijinal kaynakta spesifik istatistiksel sonuçlar belirtilmese de, tez çalışması'nın bir parçası olarak uzman görüşleri ile içerik geçerliği ve faktör analizleri ile yapı geçerliği sağlanmıştır.

Yapı geçerliği kapsamında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak, ölçek maddelerinin kültüre özgü ve kuramsal olarak anlamlı alt boyutlar altında toplandı mı? doğrulanmıştır. Bu analizler, TÇEKD-SBÇÖ'nün Türk çocuk ve ergen popülasyonunda ölçüm geçerliğine sahip olduğunu göstermiştir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik çalışmaları, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde grupları arasında tutarlı sonuçlar verme kapasitesini değerlendirmiştir. Geliştirme sürecinde, ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayılar, ölçeğin alt boyutlarının homojen ve kararlı olduğunu göstermelidir.

Güvenirlilik analizlerinin, ölçeğin psikometrik açıdan sağlam olduğunu ve Türk gençlerinin stresle başa çıkma stratejilerini tutarlı bir biçimde ölçtüğünü teyit ettiği varsayılmaktadır. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanıma uygunluğunu destekler.

Faktör Analizi

Ölçeğin çok boyutlu yapısını keşfetmek ve doğrulamak amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. İlk aşamada uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), madde havuzundan kültüre özgü başa çıkma stillerini temsil eden temel faktörlerin ayrıştırılmasını sağlamıştır. Bu süreç, ölçeğin nihai formunun ve alt boyutlarının belirlenmesinde kritik rol oynamıştır.

AFA sonuçlarına dayanarak oluşturulan teorik model, daha sonra farklı bir örneklem grubu üzerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir. DFA sonuçları, modelin uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu göstererek, ölçeğin yapısal geçerliğini kültürel bağlamda onaylamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme Ölçeği

Format: Derecelendirme formatı (Geliştirme çalışması tezde belirtilen Likert tipi derecelendirmeyi kullanmaktadır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Türk Çocuk ve Ergenler

Age Group: Genellikle 10-18 yaş aralığı (Ortaokul ve lise öğrencileri)

Population Details: Ölçek, Türkiye'de ikamet eden ve eğitim gören çocuk ve ergenler üzerinde standardize edilmiştir. Örneklem, Bahçeşehir Üniversitesi'nde sunulan yüksek lisans tezinin coğrafik bölgesinde belirlenmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği. Bireylerin kendi **psikolojik** tepkilerini ve davranışlarını raporlamasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

Stres Yönetimi, Kültürel Psikoloji, **Yüksek Lisans Tezi**, Ergenlik Gelişimi, Öz Bildirim, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul (2014)

İzinler, Ücretler ve Test Yılı

Test Yılı: 2014

İzinler ve Ücretler: Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Akademik araştırmalar ve eğitim amaçlı kullanımlar için genellikle izin alınması ve telif haklarına uyulması gerekmektedir. Ticari kullanım için yazar (Nihal Yıldız) veya ilgili üniversite ile iletişime geçilmesi zorunludur.

Kaynaklar

Yıldız, N. (2014). Türk çocuk ve ergenler için kültüre duyarlı Stresle Başa Çıkma Ölçeği geliştirme çalışması (Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul). Tez, YÖK Ulusal Tez Merkezi (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>) adresinden edinilmiştir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdadır:

<turk-cocuk-ve-ergenler-icin-kulture-duyarli-stresle-basa-cikma-olcegi-toad.pdf>

Türk Çocuk ve Ergenler için Kültüre Duyarlı Stresle Başa Çıkma Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Kaynak içerikte ölçeğin maddeleri sağlanmamıştır. Maddelerin tamamına erişim ve puanlama talimatları için, araştırmannı yapılış Nihal Yıldız'ın 2014 tarihli yüksek lisans tezinin incelenmesi gerekmektedir.